

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2021-2022

2 FEBRUARI 2022

VRAGEN

**Commissie voor Onderwijs en Scholenbouw
van woensdag 2 februari 2022**

INTEGRAAL VERSLAG

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: mevrouw Khadija Zamouri, voorzitter, de heer Fouad Ahidar, de heer Gilles Verstraeten

INHOUD

1. Vragen (R.v.O., art. 58)

- Vraag van de heer Fouad Ahidar aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de vertraging op de toekenning van werkingsmiddelen na capaciteitsuitbreiding
- Vraag van de heer Gilles Verstraeten aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de schoolbussen

Voorzitter: mevrouw Khadija Zamouri

1. Vragen (R.v.O., art. 58)

Vraag van de heer Fouad Ahidar aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de vertraging op de toekenning van werkingsmiddelen na capaciteitsuitbreiding

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): De capaciteitsproblematiek is hier al vaak aan bod gekomen. De Vlaamse Gemeenschap investeert in de creatie van meer schoolplaatsen. De VGC heeft de laatste jaren daarbovenop nog eens zeer veel middelen vrijgemaakt voor capaciteitsuitbreiding. Een zeer terechte keuze. De laatste cijfers en prognoses lijken erop te wijzen dat het tekort in het basisonderwijs afneemt, en dat vooral in het secundair nu extra investeringen nodig zijn.

In alle geval zijn het uiteraard de schoolbesturen die de uitbreidingen in de praktijk moeten realiseren. Het is aan het beleid om hen zo goed mogelijk te ondersteunen: financieel, met begeleiding, en zonder onnodige planlast of onzekerheid.

Tegen deze achtergrond kregen wij een merkwaardig signaal uit het werkveld, namelijk dat scholen die niet gebonden zijn aan een scholengemeenschap, de leerkrachtenuren en werkingsmiddelen telkens krijgen gebaseerd op het leerlingenaantal van het voorgaande schooljaar. Concreet betekent dit dat zo'n scholen in een schooljaar na uitbreiding nog moeten werken met de middelen die ze het jaar voordien kregen, toen er dus nog minder leerlingen waren. Het is allesbehalve evident voor een schoolbestuur om zo'n verschil zelf te financieren of te overbruggen, of het verlies te slikken van een jaar draaien op de helft van het budget dat nodig is.

Als deze analyse klopt, vormt dit uiteraard geen stimulans voor dit type scholen om zich te engageren voor een uitbreiding. Net nu we alle hens aan dek nodig hebben.

Klopt het dat de financiering van scholen die niet gebonden zijn aan een scholengemeenschap, berekend wordt op het leerlingenaantal van het voorgaande jaar? En dat zo het eerste jaar na een uitbreiding een kloof ontstaat tussen het toegewezen budget en de werkelijke kosten?

Heeft u weet van Brusselse scholen die met dit mechanisme te maken hebben gehad?

Worden deze scholen gecompenseerd voor het jaar dat ze zelf dienen te overbruggen?

Welke rol speelt Vlaanderen en welke flankerende rol kan de VGC opnemen?

Heeft u hierover al overleg gehad met Vlaams minister van Onderwijs, de heer Ben Weyts?

Collegelid Sven Gatz: Zoals u weet, wordt de reguliere financiering van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel door de Vlaamse Gemeenschap geregeld.

We dienen vooreerst twee zaken van elkaar te onderscheiden. Ten eerste, de omkadering, bestaande uit enerzijds, lestijden (basisonderwijs)/ uren-leraar (secundair onderwijs), en anderzijds, de puntenenveloppen personeel. Ten tweede, de toekenning van de werkingsmiddelen.

De berekening van de omkadering en werkingsmiddelen volgt voor alle scholen in Vlaanderen en Brussel de evolutie van de leerlingenaantallen. Ik kom daar dadelijk op terug.

Maar eerst een verduidelijking bij voornoemde te onderscheiden elementen.

Scholen krijgen in april-mei, op basis van de februaritelling, een overzicht van ten eerste, de lestijden (basisonderwijs) / uren-leraar (secundair onderwijs), en ten tweede, de puntenenveloppen personeel die zij het volgende schooljaar kunnen inzetten.

Wat betreft de lestijden/uren leraar BaO en SO is bij de oprichting van een nieuwe basisschool, voor wat de lestijden basisonderwijs betreft, de oktobertelling van het lopende schooljaar belangrijk. Dit principe geldt voor de eerste 6 schooljaren vanaf de oprichting. Zij krijgen aldus lestijden op basis van het aantal leerlingen ingeschreven in het schooljaar zelf.

Bij het inrichten van een nieuwe vestigingsplaats is dit slechts voor 1 jaar het geval, al kunnen lestijden ingezet worden afkomstig van de hoofdschool.

Om daarvoor in aanmerking te komen, moet een school gelegen zijn in een capaciteitsgemeente. Voor scholen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelden volgende voorwaarden:

-Ten eerste, moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 5 jaar tijd een aangroei kennen van minstens 2.400 leerlingen gewoon basisonderwijs.

-Ten tweede, moet de gemeente waarin de school gevestigd is op 5 jaar tijd een aangroei kennen van minstens 240 leerlingen.

Er is evenwel een waarborg voorzien. Om een stabiele omkadering te verzoenen met een jaarlijks aangepaste lijst van gemeenten waar scholen om capaciteitsredenen hertellen, wordt er sinds 1 september 2015 een waarborgperiode van 1 schooljaar voorzien. Met andere woorden ook al komt de gemeente in die periode en volgens de gehanteerde parameters niet meer in aanmerking voor een hertelling, kunnen de scholen op hun grondgebied toch nog hertellen (waarborgregeling).

De capaciteitsgemeenten verschillen aldus per schooljaar. Voor het schooljaar 2021-2022 komen scholen in deze Brusselse gemeenten in aanmerking voor een hertelling: Anderlecht, Stad Brussel, Jette, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Schaarbeek, Ukkel.

Let wel, het label 'capaciteitsgemeente' heeft een andere betekenis als het gaat over de toekenning van bijkomende investeringsmiddelen voor capaciteitsuitbreiding. Daarbij worden alle gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelabeld als 'capaciteitsgemeente'.

Het aantal uren-leraar secundair onderwijs wordt dan weer berekend op het aantal leerlingen in combinatie met het studieaanbod van de school. In een aantal specifieke gevallen wordt hiervoor de oktobertelling van het lopende schooljaar genomen.

De puntenenveloppen laten scholen toe om, onder onderlinge afspraak, personeel in te zetten voor (1) administratieve en beleidsondersteuning, (2) ICT en (3) zorg. Een vierde puntenenveloppe, 'stimulus scholengemeenschap' is enkel voor scholen die zijn aangesloten bij een scholengemeenschap. Deze enveloppe kan vrij worden ingezet voor het doel of voor de doelen waarvoor de scholengemeenschap zelf kiest. Hier is geen uitzondering voorzien voor scholen in oprichting.

Ieder jaar ontvangen de schoolbesturen een werkingsbudget dat ze moeten aanwenden voor de werking, uitrusting, het groot onderhoud van hun scholen, voor het werken aan rationeel energieverbruik in hun scholen, etc...

Het bedrag per school is afhankelijk van:

- de objectieve verschillen (neutraliteit en verplicht aanbieden meerdere levensbeschouwelijke vakken);
- de leerlingenkenmerken (opleidingsniveau van de moeder, ontvangen van een schooltoelage, thuistaal van de leerling en woonplaats van de leerling). Deze gelden enkel in het gewoon basisonderwijs;
- de schoolkenmerken, op basis van aantal leerlingen op de teldag (i.c. februaritelling van het voorgaande schooljaar, tenzij het gaat om een nieuw erkende school, dan gaat het om de oktobertelling van datzelfde schooljaar).

Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen scholen die al dan niet zijn aangesloten bij een scholengemeenschap, met uitzondering van de middelen voor ICT, op voorwaarde dat de school toetreedt tot een samenwerkingsplatform of tot een scholengemeenschap. Er wordt evenmin een onderscheid gemaakt tussen scholen die zich al dan niet in een capaciteitsgemeente bevinden.

Samengevat: voor bestaande scholen worden de omkadering alsook de werkingsmiddelen berekend op basis van het leerlingenaantal van het voorbije schooljaar. Voor nieuwe basisscholen en vestigingsplaatsen gelden de voornoemde regels. Binnen een scholengemeenschap (scholengroep, gemeente) kunnen scholen inderdaad rekenen op financiële solidariteit en draagkracht. Scholen die deel uitmaken van een scholengemeenschap kunnen onderling, al dan niet tijdelijk, in functie van de noodwendigheid, schuiven met lestijden/uren-leraar, de puntenenveloppe personeel en werkingsmiddelen. Zo kunnen kosten, verbonden aan de oprichting van een nieuwe school of vestigingsplaats, overbrugd worden tot de reguliere financiering de capaciteitsgroei heeft bijgebeend. De VGC, in haar flankerend onderwijsbeleid, speelt geen rol in het bijpassen of aanvullen van de reguliere financiering van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, aangezien dit de Vlaamse Gemeenschap toekomt. Een eventuele wijziging van deze financieringsregels dient dan ook op het Vlaamse niveau beslecht te worden.

De geldende regelgeving heeft scholen echter niet gehinderd om aan capaciteitsuitbreiding te doen. Ik krijg wel berichten van scholen die in die problematiek zitten. Ik wil het probleem zeker aankaarten bij Vlaams minister van Onderwijs, de heer Ben Weyts. Er kan geprobeerd worden het probleem van prefinanciering op te lossen. Ik neem aan dat er in Vlaanderen toch ook nog een aantal nieuwe scholen worden opgericht. Ik heb weet van 3 recent opgerichte scholen die met dit probleem kampen en ik zal proberen het probleem aan te kaarten zodat voor deze scholen een oplossing wordt gevonden. Het is een *cashflow* probleem van 1 jaar dat moet worden overbrugd.

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Ik heb begrepen dat de stimuli enkel voor de scholengemeenschap zijn en dat is juist een van de grootste problemen.

Alvorens contact op te nemen met mijn collega's in het Vlaams Parlement, wacht ik het antwoord van het collegelid af.

Vraag van de heer Gilles Verstraeten aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de schoolbussen

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): In het kader van een grotere controle van verschillende vervoerstypes door Brussel Mobiliteit werden ook een 20-tal schoolbussen gecontroleerd. Twee op drie bleken niet in orde te zijn. Het gaat om verschillende inbreuken zoals gordels voor de kinderen die niet werken tot buschauffeurs die hun rijbewijs niet kunnen voorleggen. Of die chauffeurs over het juiste rijbewijs beschikten maar gewoon niet bijhadden, is niet duidelijk. We weten niet tot welke scholen de bussen behoren, dus ook niet of het om Nederlandstalige en/of Franstalige scholen gaat. De controle gebeurde in samenwerking met de politie, die de gevallen verder opvolgt.

Hoe dan ook is dit enorm verontrustend en ik ben zeker dat vele ouders die dit lezen tweemaal zullen nadenken voor ze hun kind op de bus zetten. Het is een spijtige zaak dat Brussel Mobiliteit de controles niet zal opvoeren.

Zijn er ook bussen die behoren tot Nederlandstalige scholen gecontroleerd? Zo ja, welke inbreuken zijn in deze bussen vastgesteld?

Hoe is het systeem van schoolbussen in het Brussels Nederlandstalig onderwijs georganiseerd?

Bestaat dit systeem? Hoeveel schoolbussen zijn er? Zullen alle bussen nu grondig gecontroleerd worden?

Indien dit ook over bussen die behoren tot het Nederlandstalig onderwijs gaat, welke actie zal het collegelid ondernemen om deze situatie te verbeteren? Zal het collegelid aandringen op een grondige controle van alle bussen, gezien Brussel Mobiliteit dit niet van plan is.

Collegelid Sven Gatz: De controle waarvan sprake is in het *Bruzz*-artikel, vond plaats op 9 december 2021 en werd uitgevoerd door Brussel Mobiliteit in samenwerking met de bevoegde politiediensten. Of er bussen gecontroleerd zijn die reden in opdracht van Nederlandstalige scholen, kon Brussel Mobiliteit niet meegeven. Navraag bij enkele onderwijsverstrekkers leverde ook geen specifieke informatie op over deze controle.

Ik kan dus noch bevestigen, noch ontkennen dat er schoolbussen die reden in opdracht van Nederlandstalige scholen in Brussel werden gecontroleerd.

Niet elke bus die leerlingen vervoert, is eigendom van een school. Echte 'schoolbussen', waarvan de eigenaar een school is (of groep scholen, of het schoolbestuur) en die quasi exclusief voor scholen rijden, zijn veeleer zeldzaam.

Er zijn enkele voorbeelden. De Scholengroep Brussel heeft 8 bussen in eigen beheer. De VGC heeft een 'eigen schoolbus' op de Kasterlindencampus en daarnaast *least* ze ook enkele kleinere bussen die voor leerlingenvervoer worden gebruikt. Ook gemeentebesturen hebben vaak eigen bussen die niet strikt gebonden zijn aan 1 school.

De meeste bussen die gebruikt worden voor leerlingenvervoer worden dus gehuurd (met chauffeur) via busmaatschappijen.

In het specifieke geval van het recht op gesubsidieerd woon-schoolverkeer van leerlingen van het buitengewoon onderwijs ligt de organisatie voor het Nederlandstalig buitengewoon onderwijs in Brussel in handen van De Lijn, die daarvoor overwegend beroep doet op onderaannemers. Zo worden voor de VGC-scholen Kasterlinden op schooldagen 17 bussen ingezet, en voor de VGC-school Zaveldal 1 bus voor het woon-schoolverkeer. Dit is een aparte decretale regel.

De veiligheid van de schoolbus en het volgen van de richtlijnen (bv. gebruik tachograaf, registraties, geldig vakbekwaamheidsattest chauffeur...) zijn de verantwoordelijkheid van de eigenaar van de bus en van de werkgever van de chauffeur. Een leerlingenbegeleider voorzien, is dan weer de verantwoordelijkheid van de school of het schoolbestuur. Voor de ritten van bv. school naar zwembad zijn dat meestal de meerrijdende leerkrachten; voor school-woonverkeer in het buitengewoon onderwijs zijn dat doorgaans specifiek aangestelde busbegeleiders.

Ook al ligt de veiligheid van de leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs ons nauw aan het hart, de hefboomen, zowel op gebied van bevoegdheid als regelgeving, liggen op het niveau van het Gewest.

Ik verwijs nogmaals naar de verantwoordelijkheid die we dragen voor de eigen bussen van de VGC-onderwijsinstellingen, die we ook terdege opnemen. Andere scholen van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel kunnen we sensibiliseren via de geëigende onderwijscommunicatiekanalen om hierover in gesprek te gaan met hun contractanten-busvervoerders.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Dank je wel voor de uitleg. Deze is zo duidelijk als maar kan zijn. Het verbaast me echter dat Brussel Mobiliteit niet weet welke bussen ze hebben gecontroleerd.

Collegelid Sven Gatz: Aangezien we in commissie zijn, wil ik even benadrukken dat ik niet kan zeggen of Brussel Mobiliteit niet weet welke bussen ze heeft gecontroleerd of dat ze het op dit moment niet mogen meedelen omwille van de controlegegevens. Ik kan zeker niet zeggen dat we het niet mochten weten, maar het is ons in ieder geval niet meegedeeld.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Bedankt voor de technische uitleg over hoe het systeem in elkaar zit.

Ik begrijp dat het in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de scholen is.

Uit het persartikel blijkt dat er 2 op 3 van 20 gecontroleerde bussen niet in orde zijn. Het zou misschien geen slecht idee zijn om in het kader hiervan een communicatie te doen naar de scholen om na te gaan of de bussen die zij inleggen effectief aan de regelgeving voldoen.

Aangezien we niet weten over welke bussen het gaat, kan het zijn dat de regelgeving inzake bussen die in het Franstalig onderwijs worden gebruikt couranter is. Ik denk dat scholen uit het Nederlandstalig onderwijs niet zo courant beroep doen op bussen, enkel om te gaan zwemmen.

Kan het collegelid bevestigen dat hij een communicatie naar de scholen zal sturen?

Collegelid Sven Gatz: Ja, dat kan ik bevestigen.

Het is inderdaad een signaal dat er op 9 december 2021 een aantal zaken zijn vastgesteld die zorgwekkend kunnen zijn. We zullen de scholen eraan herinneren wat de regels zijn om de veiligheid van het vervoer in het oog te houden. Ik wil dit gerust doen bij memo en rappel.
